

jaar
verslag
2013

Inhoud

blz 3	Voorwoord
	Cultuurmenu
	Inleiding
blz 5	1 Samenvatting Cultuurmenu 2013
blz 5	2 Organisatie
blz 6	3 Uitvoering
blz 6	3.1 Werkplan Cultuurmenu
blz 6	3.2 Deelname van de scholen, per jaar, per wijk
blz 6	3.3 Busvervoer en roostersysteem
blz 7	3.4 Twee menu's
blz 10	3.5 Montessorischolen
blz 10	3.6 Public Relations
blz 11	3.7 Financiering
blz 12	4 Evaluatieonderzoek schooljaar 2012-2013
blz 14	5 Toekomst Cultuurmenu
blz 17	Bijlage Deelname van de scholen per jaar, per wijk

Humanity House

Samenstelling bestuur Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea

G.W.B. van Nooten, voorzitter

J.A. Smit, secretaris

R.P. Heidt, penningmeester

F. van der Schoot, lid

F. Visser, lid

Het bestuur heeft in 2013 regelmatig vergaderd.

Projectenbureau Haagse Musea

Het bureau is gevestigd in het Museongebouw, Stadhouderslaan 37, 2517 HV Den Haag. De leiding van het Projectenbureau Haagse Musea is in handen van mevr. A.M. Bal.

Voorwoord

Het bestuur van Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea biedt u hierbij het jaarverslag 2013 aan. De stichting is opgericht op 1 juli 2009 en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder nummer 27347650.

Met ingang van 1 januari 2010 zet deze stichting de activiteiten voort die voorheen door de vereniging Haags Museum Platform werden uitgevoerd. De stichting heeft als doel het dienen van de collectieve belangen van musea in de regio Haaglanden in de breedste zin.

Als overlegorgaan voor de directies van musea werd per 1 juli 2009 eveneens een stichting opgericht onder de naam van Stichting Directieoverleg Haagse Musea. Deze stichting is uitsluitend opgericht voor het stimuleren van regulier overleg tussen de directies van de Haagse musea om een optimale behartiging van de gezamenlijke belangen te bevorderen. Initiatieven voortkomend uit het Directieoverleg worden veelal geconcretiseerd door de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea. De organisatie van de Haagse Museumnacht vormt hierop een uitzondering. Hiervoor is een aparte stichting in het leven geroepen.

De activiteiten van de stichting worden voor een zeer belangrijk deel mogelijk gemaakt door tal van fondsen en sponsors. Wij zijn hen allen dank verschuldigd voor deze ondersteuning. Dit mede namens allen die deelnemen aan de activiteiten die door de stichting worden georganiseerd. Met ingang van 2014 worden de activiteiten van de stichting (in het bijzonder het Cultuurmenu) niet meer structureel gefinancierd door de Gemeente Den Haag.

Tenslotte zijn wij een woord van dank verschuldigd aan allen die een grote inzet leveren bij de totstandkoming van onze activiteiten, in het bijzonder aan Sandra Bal onder wiens leiding het Projectenbureau Haagse Musea van de stichting functioneert.

G.W.B. van Nooten,

Voorzitter

Cultuurmenu

Inleiding

Het Cultuurmenu is een programma van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea. Het bestaat uit erfgoed/museumlessen voor groep 1 tot en met groep 8 van het primair onderwijs in Den Haag. Deze lessen volgen een doorgaande leerlijn en vinden plaats in Haagse erfgoedinstellingen. Ter voorbereiding en/of verwerking van de lessen wordt lesmateriaal voor op school verzorgd.

Elk jaar bezoekt een leerling een andere erfgoedinstelling. Aan het eind van de basisschoolperiode heeft een leerling kennisgemaakt met de grote verscheidenheid aan erfgoedinstellingen in Den Haag en met diverse aspecten van het cultureel erfgoed in zijn/haar stad. Hiermee wordt sinds jaren een bijdrage geleverd aan een goede basis voor cultuureducatie.

Achtergrondinformatie over het Cultuurmenu wordt gegeven in het evaluatie-rapport van de eerste pilot, het Werkplan Cultuurmenu 2005-2008, de brochures Cultuurmenu voor het primair onderwijs 2012-2013 en 2013-2014, de website www.cultuurmenu.nl en de jaarverslagen. Deze stukken zijn desgewenst op te vragen via het Projectenbureau Haagse Musea, tel. 070-3381458, e-mail secretariaat@projectenbureauhm.nl

1 Samenvatting Cultuurmenu 2013

In 2013 hebben 79 scholen meegedaan aan het Cultuurmenu. In totaal hebben 25.281 leerlingen in dit kalenderjaar in het Cultuurmenu geparticipeerd. Het totaal is gebaseerd op het gemiddelde van het aantal leerlingen in het schooljaar 2012-2013 en 2013-2014.

In 2012 namen 22.579 basisschoolleerlingen deel aan het Cultuurmenu, in 2013 zijn dit 2.702 leerlingen meer.

Het aanbod van de lessen van de 19 erfgoedinstellingen die meedoen in het schooljaar 2012-2013 is verdeeld in twee menu's. De scholen kunnen bij inschrijving een voorkeur uitspreken voor één van de twee menu's. De menu's zijn evenwichtig samengesteld wat betreft het soort erfgoedinstelling en het lesaanbod.

De Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea is zeer verheugd over de bijdragen van de financiële ondersteuners. Verschillende organisaties doen al jaren mee en laten hiermee zien vertrouwen te hebben in het Cultuurmenu. Dankzij de financiële bijdrage van deze organisaties kan het Cultuurmenu haar

**STICHTING
GEZAMENLIJKE
PROJECTEN
HAAGSE
MUSEA**

*Cultuur
menu*

**We krijgen een
museumles**

**Dat
lijkt me
cool!**

**We gaan
met de bus**

**Je leert er
veel van**

WOW

**Je ziet
nieuwe dingen**

**Doe mee aan het
Cultuurmenu!**

www.cultuurmenu.nl

2013/2014 voor primair onderwijs groep 1 t/m 8

doelstelling nog steeds uitvoeren ondanks alle veranderingen die in het culturele veld plaatsvinden.

2 Organisatie

De projectleider van het Cultuurmenu, Sandra Bal, werkt intensief samen met de Werkgroep Educatie van de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea en legt verantwoording af aan het bestuur.

De Werkgroep Educatie komt onder voorzitterschap van Jeannette Smit (bestuurslid en werkzaam bij het Letterkundig Museum/ Kinderboekenmuseum) tweemaandelijks bij elkaar. In deze Werkgroep participeren de educatieve afdelingen van de 19 erfgoedinstellingen die meedoen aan het Cultuurmenu.

Museumplan VOF is als externe partner bij het Cultuurmenu betrokken voor de samenstelling van de roosters voor de erfgoedinstellingen, de scholen en het busvervoer. Zij zorgen voor de logistieke organisatie. Museumplan VOF werkt nauw samen met de projectleider van het Cultuurmenu. Om de communicatielijnen vlot te laten verlopen tussen de scholen, de erfgoedinstellingen en de busmaatschappij is er een speciale hotline voor acute zaken en een speciaal e-mailadres voor de roosterzaken ingesteld. De roosters voor de 19 erfgoedinstellingen en de scholen staan online.

3 Uitvoering

In het kalenderjaar 2013 deden in totaal 79 scholen met 25.281 leerlingen mee aan het Cultuurmenu (het gemiddelde van de twee hieronder genoemde schooljaren).

Voor het schooljaar 2012-2013 stonden 75 scholen ingeschreven.

Voor het schooljaar 2013-2014 staan 83 scholen ingeschreven.

3.1 Werkplan Cultuurmenu

Basis voor het Cultuurmenu van 2013 was het Werkplan Cultuurmenu en de begroting voor 2013.

3.2 Deelname van de scholen per jaar, per wijk

Zie bijlage pagina 17

3.3 Busvervoer en roostersysteem

Het busvervoer wordt verzorgd door busmaatschappij BAB-VIOS Touringcars te Wateringen. Museumplan VOF maakt, in overleg met het Projectenbureau

Haagse Musea, een zo optimaal mogelijk rooster. Door zoveel mogelijk de bussen voor drie lessen (9.00 uur, 10.30 uur en 13.15 uur) per dag in te plannen, is het ook dit jaar gelukt de kosten van het vervoer van de leerlingen zo laag mogelijk te houden. Ook worden er bij voorkeur geen lessen gepland na april omdat de bustarieven vanaf mei tot en met juli een hoger seizoentarief kennen.

3.4 Twee menu's

Het Cultuurmenu biedt de scholen jaarlijks twee menu's aan. In ieder menu is voor iedere schoolgroep een andere erfgoedinstelling terug te vinden, die aan deze groep les geeft.

De menu's zijn evenwichtig samengesteld. De scholen kunnen bij inschrijving hun voorkeur aangeven voor Cultuurmenu 1 of Cultuurmenu 2. Als menu 1 volgeboekt is gaat de boeking over naar menu 2 waardoor er een 50% verdeling van de lessen bij de erfgoedinstellingen gewaarborgd wordt.

Bij het samenstellen van de menu's is gelet op:

1. het niveau per groep, de leerlijn;
2. de voorkeur van de musea voor de groepen;
3. een evenwichtige verdeling over de twee menu's (alle soorten erfgoedinstellingen komen in beide menu's voor);
4. busclusters die gevormd moeten worden en de buskosten;
5. wensen van de scholen, zoals het bij elkaar houden van groep 1 en 2.

Het Cultuurmenu is de afgelopen jaren gegroeid naar 19 deelnemende instellingen. Het voornemen was om het aantal deelnemende instellingen zo uit te breiden dat er in het schooljaar 2013-2014 een derde menu gevormd zou kunnen gaan worden. Door de bezuinigingen van de Gemeente Den Haag en het feit dat het Cultuurmenu niet opgenomen wordt in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur vindt deze uitbreiding vooralsnog niet plaats.

Het menu en achtergrondinformatie

Menu 1

Groep	Instelling	Titel les	Kerdoelen
1-2	Museum voor Communicatie	Van brievenbus tot brievenbus Fup en Lusje in het Rijk van Heen en Weer	Nederlands → kerndoel 10 en 12 Kunstzinnige oriëntatie → kerndoel 54, 55 en 57 Oriëntatie op jezelf en de wereld → 34 en 37
1-2	Museum Meermanno	Lettertheater	Kunstzinnige oriëntatie → kerndoel 54 en 56 Nederlands → kerndoel 1
3	De Mesdag Collectie	Op bezoek bij de schilder Mesdag	Nederlands → mondeling taalonderwijs → kerndoel 1 en 2
4	Gemeentemuseum Den Haag	Dimitri het draakje	Nederlands → mondeling taalonderwijs → kerndoel 1 Nederlands → taalbeschouwing → kerndoel 12 Oriëntatie op jezelf en de wereld → natuur en techniek → kerndoel 44 Kunstzinnige oriëntatie → kerndoel 54 t/m 56
5	Haags Gemeente-archief	Wie wat bewaart...	Oriëntatie op jezelf en de wereld → tijd → kerndoel 51
6	Archeologie	Word jij ook archeoloog?	Oriëntatie op jezelf en op de wereld → tijd → kerndoel 51 t/m 53
6	Monumentenzorg	De stad als museum	Oriëntatie op jezelf en de wereld → ruimte → kerndoel 47 Oriëntatie op jezelf en de wereld → tijd → kerndoel 51 Kunstzinnige oriëntatie → kerndoel 56
7	Escher in Het Paleis	Verwondering, verandering en verbazing bij Escher in Het Paleis	Kunstzinnige oriëntatie → kerndoel 54 en 56
8	Museum de Gevangenpoort	Misdaad en straf in de Gevangenpoort van toen, tot nu...	Oriëntatie op jezelf en de wereld → tijd → kerndoel 51, 52 en 53 Nederlands → mondeling taalonderwijs → kerndoel 1 en 2

Groep	Instelling	Titel les	Kerdoelen
1-2	Haags Historisch Museum	De schatkist van Tim	Oriëntatie op jezelf en de wereld → tijd → kerndoel 51, 52 en 53 Oriëntatie op jezelf en de wereld → natuur en techniek → kerndoel 44 Kunstzinnige Oriëntatie → kerndoel 56
1-2	Muzee Scheveningen	De wonderlijke dierenwereld van de Noordzee	Oriëntatie op jezelf en de wereld → Natuur en Techniek → kerndoel 40 en 41 Nederlands → kerndoel 1 en 2
3	Mauritshuis	Gezocht! Museummedewerker j/m	Oriëntatie op jezelf en de wereld → mens en samenleving → kerndoel 37 Oriëntatie op jezelf en de wereld → natuur en techniek → kerndoel 44 en 45 Oriëntatie op jezelf en de wereld → tijd → kerndoel 52 Kunstzinnige oriëntatie → kerndoel 56
4	Kinderboekenmuseum	Ik zie, ik zie...! Kunst kijken met Mr. Finney	Nederlands → mondeling taalonderwijs → kerndoel 2 en 3 Kunstzinnige oriëntatie → kerndoel 55 en 56
5	Panorama Mesdag	Hoog op het gele duin: een dag op het strand in 1880	Nederlands → mondeling taalonderwijs → kerndoel 1 t/m 3 Oriëntatie op jezelf en de wereld → tijd → kerndoel 51 Kunstzinnige oriëntatie → kerndoel 55 en 56
5	Louwman Museum	De automobiel, wat een uitvinding!	Oriëntatie op jezelf en de wereld-tijd → kerndoel 52 Oriëntatie op jezelf en de wereld → natuur en techniek → kerndoel 42, 44 en 45
6	Museum Beelden aan Zee	Hakken, stampen, snijden, duwen en trekken	Nederlands → mondeling taalonderwijs → kerndoel 1 t/m 3 Kunstzinnige oriëntatie → kerndoel 54 t/m 56 Oriëntatie op jezelf en de wereld → natuur en techniek → kerndoel 44
7	Museum	Met Hugo door het Museum	Oriëntatie op jezelf en de wereld → kerndoel 36, 38 en 47
8	Nationaal Archief	De geschiedenis bewaren	Oriëntatie op jezelf en de wereld → tijd → kerndoel 51, 53 Kunstzinnige oriëntatie → kerndoel 56
8	Humanity House	Kruip in de huid van een vluchteling	Oriëntatie op jezelf en de wereld → mens en samenleving → kerndoel 34, 37 en 38 Oriëntatie op jezelf en de wereld → ruimte → kerndoel 47 Oriëntatie op jezelf en de wereld → tijd → kerndoel 53 Kunstzinnige oriëntatie → kerndoel 54 t/m 56

3.5 Montessorischolen

In 2009 zijn met de Montessorischolen Valkenbos en Leidschenveen afspraken gemaakt over een pilot voor deelname aan het Cultuurmenu. Deze pilot duurde drie schooljaren en is gestart in het schooljaar 2009-2010. Omdat de groepsindeling van de Montessorischolen niet goed aansluit op de groepsindeling van het Cultuurmenu, is alleen voor deze twee scholen een menu met een andere groepsindeling samengesteld. De twee scholen deden in totaal drie jaar mee, waardoor de school toch een heel menu heeft gevolgd, maar dan verspreid over meerdere jaren.

Besloten is om deze Montessorischolen tegemoet te komen in hun wens lessen aan te bieden voor groep 1-2, groep 3-4-5, groep 6-7-8. Voor het schooljaar 2012-2013 is aan alle Montessorischolen in Den Haag een speciaal aangepast menu aangeboden, waarvoor drie Montessorischolen zich hebben opgegeven, voor het schooljaar 2013-2014 hebben zes Montessorischolen zich opgegeven.

3.6 Public Relations

In mei 2013 werden de brochure en affiche van het Cultuurmenu voor het schooljaar 2013-2014 naar alle Haagse basisscholen (totaal 156) en de deelnemende erfgoedinstellingen gestuurd. In de brochure is het lesaanbod opgenomen. De website www.cultuurmenu.nl is in 2013 aangepast aan het programma van het schooljaar. Om mee te doen aan het Cultuurmenu kunnen scholen zich digitaal inschrijven op de website, binnen een aangegeven periode.

Cultuurmenubus

Om meer bekendheid te geven in Den Haag aan het Cultuurmenu is in 2013 een 'Cultuurmenubus' samengesteld/ingezet (zie foto). BAB VIOS Touringcars heeft hiervoor een bus ter beschikking gesteld. Iedere dag dat er bussen rijden voor het Cultuurmenu, wordt deze bus ingezet.

Jubileumviering Cultuurmenu

Minister M. Bussemaker op bezoek en film Cultuurmenu

Het schooljaar 2013-2014 viert het Cultuurmenu haar tienjarig bestaan. Dit is feestelijk gestart met een jubileumviering op 13 november 2013, waarbij als belangrijke gast mevrouw M. Bussemaker (Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) aanwezig was. De jubileumviering was een succesvolle bijeenkomst, waarbij werd teruggeblikt op tien jaar Cultuurmenu en naar de toekomst werd gekeken. Er waren diverse gastsprekers en een discussieprogramma. Speciaal voor deze viering en voor de website van het Cultuurmenu is een korte film gemaakt (zie www.cultuurmenu.nl).

De Cultuurmenubus werd gedoopt door leerlingen van de Meester Schabergschool, minister M. Bussemaker en de Haagse wethouder van cultuur, Marjolein de Jong.

3.7 Financiering

De Gemeente Den Haag, Dienst OCW heeft het Cultuurmenu in het verleden ondersteund met subsidies. Helaas heeft de Gemeente Den Haag in verband met de bezuinigingen in de cultuursector geen structurele subsidie meer beschikbaar gesteld. Voor de periode 2013-2016 heeft de Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea een aanvraag ingediend om opgenomen te worden in het Kunstenplan. De commissie Hirsch Ballin heeft het Cultuurmenu een goede beoordeling gegeven maar was van mening dat het Cultuurmenu gedeeltelijk opgenomen zou kunnen worden bij het nieuw op te richten centrum 'CultuurSchakel' en dus niet opgenomen zou worden in het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2013-2016.

De stichting heeft er alles aan gedaan om de subsidie van de Gemeente Den Haag veilig te stellen. De Gemeente Den Haag heeft uiteindelijk de helft van de subsidie toegekend om het schooljaar 2012-2013 af te maken en onderzoekt hoe daarna via CultuurSchakel gelden beschikbaar gesteld kunnen worden voor het Cultuurmenu. Voor het schooljaar 2013-2014 is in totaal € 28.000,00 toegekend. Gesprekken met de Gemeente Den Haag zijn gaande in verband met het schooljaar 2014-2015 en verder. Het is voor de stichting van cruciaal belang dat de Gemeente Den Haag het project financieel blijft ondersteunen, niet alleen vanwege de financiële middelen, maar ook de 'morele steun' is belangrijk. Hierdoor zullen fondsen en sponsors eerder geneigd zijn het Cultuurmenu mede te ondersteunen.

Voor het kalenderjaar 2013 is het Cultuurmenu financieel gesteund door:

- Fonds 1818
- Gemeente Den Haag
- M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
- Stichting Boschuyzen
- Stichting Hendrik Muller Fonds
- Stichting Levi Lassen
- Stichting Madurodam Steunfonds
- Stichting Zabawas
- Turing Foundation
- VSB Fonds

Het financieel overzicht over 2013 is voorzien van een bestuursverklaring.

4 Evaluatieonderzoek schooljaar 2012-2013

De Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea en de deelnemende erfgoedinstellingen hebben afgesproken dat jaarlijks een onderzoek zal worden uitgevoerd naar de resultaten en de effecten van het Cultuurmenu, met als doel de kwaliteit van het aanbod en de vraag te bewaken en zo nodig te verbeteren. In de Werkgroep Educatie is vastgesteld dat dit onderzoek zich in ieder geval moet richten op:

- inhoud en doorlopende leerlijn;
- inschrijvingen/deelnamecijfers in relatie tot de gestelde streefcijfers;
- spreiding van deelname aan het Cultuurmenu naar wijken en schooltypes;
- veranderingen met betrekking tot het totaal aantal museumbezoeken door scholen/schoolgroepen als gevolg van het Cultuurmenu;
- het organisatorisch functioneren van het Cultuurmenu en de tevredenheid van scholen daarover.

Op de website www.cultuurmenu.nl staan twee evaluatieformulieren, één voor de directie/cultuurcoördinator van de school en één voor de leerkracht. Als een leerkracht een evaluatieformulier heeft ingevuld, gaat hiervan een kopie naar de desbetreffende erfgoedinstelling en naar het Projectenbureau Haagse Musea, waardoor directe terugkoppeling plaatsvindt. Het evaluatieformulier ingevuld door de directie/cultuurcoördinator gaat naar het Projectenbureau Haagse Musea.

Het evaluatieonderzoek voor 2012-2013 is uitgevoerd door Patty Demper, erfgoed-specialist, en de redactie door Jeannette Smit, bestuurslid en Sandra Bal, hoofd Projectenbureau Haagse Musea. Het evaluatierapport is digitaal op te vragen bij het Projectenbureau, secretariaat@projectenbureauhm.nl

Belangrijkste aandachtspunten

De scholen die meedoen zijn zeer tevreden en blijven deelnemen. De grote tevredenheid van de deelnemende scholen en de erfgoedinstellingen geeft geen aanleiding om de opzet en uitvoering van het Cultuurmenu aan te passen. Wel komt er in de komende schooljaren meer aandacht voor de leerlijn 'Kennismaken met erfgoed', die in het Cultuurmenu is opgenomen. Dit is wenselijk in verband met de ontwikkelingen op landelijk en op plaatselijk niveau omtrent cultuureducatie en het opzetten van leerlijnen. Voor het verbeteren en verder uitbouwen van de leerlijn binnen het Cultuurmenu is in 2013 een richtlijn ontwikkeld voor de deelnemende erfgoedinstellingen door de projectleider van het Cultuurmenu en leden van de Werkgroep Educatie. In alle (nieuwe) lessen vanaf het schooljaar 2014-2015 wordt de leerlijn 'Kennismaken met erfgoed' opgenomen volgens deze richtlijn. Zie meer hierover in hoofdstuk 5.

Busvervoer

Er is regelmatig overleg met de busmaatschappij over het vervoer van de leerlingen. Ook de uitkomsten van de enquête worden met de busmaatschappij geëvalueerd. Van de leerkrachten is 81% tevreden over het busvervoer. In totaal zijn er in het schooljaar 2012-2013 23.146 leerlingen vervoerd. Het schooljaar 2013-2014 worden circa 26.000 leerlingen vervoerd. Uit de opmerkingen van de leerkrachten over het schooljaar 2012-2013 blijkt dat de bus soms te laat kwam (15%) en/of de leerlingen bij een verkeerde plek ophaalde of afgezet heeft (4%). Verder blijkt uit de opmerkingen vooral dat het busvervoer op wat kleine incidenten na, over het algemeen naar volle tevredenheid verloopt. Uit de enquête bleek dat 89% van de scholen die de enquête hebben ingevuld tevreden is over het busvervoer.

Lesmateriaal

Het lesmateriaal wordt digitaal aangeboden op de website van het Cultuurmenu. Bij de opstart van het Cultuurmenu van ieder nieuw schooljaar wordt zowel digitaal als per post aan de cultuurcoördinator informatie toegezonden waar het lesmateriaal te vinden is en wordt benadrukt dat het belangrijk is om het te gebruiken. Aan de cultuurcoördinatoren wordt gevraagd deze informatie onder de leerkrachten te verspreiden. Uit de evaluatie van het schooljaar 2012-2013 blijkt dat iets minder dan de helft van de ondervraagden (48%) het lesmateriaal niet gedownload/gebruikt heeft. Het percentage leerkrachten dat het lesmateriaal niet heeft gedownload via de website van Cultuurmenu is gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar. Een deel van deze leerkrachten (20%) geeft aan dat zij niet op de hoogte waren van het lesmateriaal en/of het materiaal niet gevonden hebben. Ruim een derde (35%) geeft aan wel op de hoogte te zijn van de mogelijkheid lesmateriaal te downloaden. Zij hebben het lesmateriaal niet gebruikt omdat ze geen tijd vrij hebben kunnen maken in het overvolle lesprogramma van school (28%) of het niet interessant genoeg vinden (7%).

Het Projectenbureau Haagse Musea en de Werkgroep Educatie zullen proberen dit bij te sturen en te onderzoeken wat er gedaan kan worden om de scholen/leerkrachten zodanig te informeren dat ze het lesmateriaal wel gaan gebruiken (het inspelen op de tijdfactor/het overvolle programma van de scholen is natuurlijk een lastig punt).

5 Toekomst Cultuurmenu

Verdieping van leerlijn 'Kennismaken met erfgoed'

Vanaf de eerste start van het Cultuurmenu tien jaar geleden, is de doorgaande leerlijn opgenomen 'Kennismaken met erfgoed'. Deze doorgaande leerlijn wordt de komende jaren in samenspraak met de deelnemende scholen verbeterd en verder uitgebouwd.

Voor 2014 en volgende jaren is een richtlijn samengesteld door het Projectenbureau Haagse Musea en leden van de Werkgroep Educatie voor de verdere ontwikkeling/opzet van deze leerlijn. Met ingang van het schooljaar 2014-2015 worden binnen de twee menu's die aan de scholen worden aangeboden nieuwe cultuurmenulesen gemaakt en bij het maken van de lessen worden de aanpassingen voor de leerlijn opgevolgd.

Uitgangspunt van de leerlijn 'Kennismaken met erfgoed' vanaf schooljaar 2014-2015: iedere cultuurmenules gaat uit van het feit dat de betreffende erfgoedinstelling die de les geeft een 'eigen collectie' heeft en 'een eigen verhaal' vertelt en dit ook centraal stelt in de les.

Het gezamenlijk Cultuurmenu-einddoel is als volgt geformuleerd: met het Cultuurmenu willen we bereiken dat kerndoel 56 van het vak Kunstzinnige oriëntatie wordt behaald. Omschrijving kerndoel 56: de leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

We willen de volgende leerdoelen bereiken:

- Leerlingen beleven/nemen de verscheidenheid en rijkdom van het cultureel erfgoed binnen hun eigen stad en leefomgevingen waar.
- Leerlingen raken door het volgen van de cultuurmenulesen geïnspireerd en worden enthousiast, zodat ze zich op cultureel gebied verder kunnen ontwikkelen.
- Leerlingen ontdekken dat erfgoedinstellingen centra zijn van kennis en informatie, waar ze niet alleen gebruik van kunnen maken, maar waar ze ook de boeiende, leuke/plezierige kanten van kunst en cultuur kunnen ontdekken/beleven.
- Leerlingen komen in aanraking met de (eigen) collectie van de erfgoedinstellingen en krijgen een kans om zich te oriënteren op de locatie waar deze collectie zich bevindt.
- Leerlingen gaan vaker in schoolverband naar een erfgoedinstelling en ze krijgen hierdoor een kans die ze van huis uit niet altijd aangeboden krijgen.
- Erfgoedinstellingen en scholen werken samen, zodat het inhoudelijk programma van het Cultuurmenu aansluit op het schoolcurriculum/bij de vakken die op school behandeld worden.

Binnen de twee Cultuurmenu's wordt in iedere les het vak Kunstzinnige oriëntatie met in ieder geval het bijbehorende kerndoel 56 opgenomen. Per groep zijn kernbegrippen en tussendoelen geformuleerd om dit einddoel te halen. Deze kernbegrippen en tussendoelen worden opgenomen in de cultuurmenulessen en ook in het verwerkend en voorbereidend lesmateriaal.

Overige vakken en bijbehorende kerndoelen waar cultuurmenulessen op aansluiten

Het vak Nederlands met keuze uit bijbehorende kerndoelen (1 t/m 12). Andere vakken worden optioneel opgenomen in de cultuurmenulessen omdat binnen het Cultuurmenu een grote diversiteit vertegenwoordigd is van soorten erfgoedinstellingen: kunsthistorisch, natuurhistorisch, media en cultuur, historisch, wereldoriëntatie etc. Vaak is kerndoel 54 en 55 van Kunstzinnige Oriëntatie van toepassing maar ook andere vakken met bijbehorende kerndoelen zijn van toepassing, zoals 'Oriëntatie op jezelf en de wereld' met bijbehorende kerndoelen 34 t/m 39 (Mens en Samenleving, Natuur en Techniek, Ruimte en Tijd). Verder staat het iedere erfgoedinstelling vrij bij het maken/geven van de cultuurmenulessen om andere vakken te integreren, b.v. bewegingsonderwijs, rekenen of wiskunde met bijbehorende kerndoelen.

De twee menu's en nieuwe cultuurmenulessen 2014-2015 en verder

In het schooljaar 2014-2015 wordt zoals altijd gewerkt met 2 menu's, maar er vindt binnen de menu's een verschuiving plaats omdat de meeste deelnemende erfgoedinstellingen een nieuwe les voor een andere groep zullen gaan maken.

Montessorischolen

In het schooljaar 2013-2014 namen zes Montessorischolen deel aan het speciale menu. Vanaf het schooljaar 2014-2015 blijft er voor de Montessorischolen wel een speciaal aanbod staan, maar de lessen voor de Montessorischolen worden binnen het reguliere systeem van het Cultuurmenu aangeboden. Alle erfgoedinstellingen zijn inmiddels in staat voor de samengestelde groepen (onder-, midden- en bovenbouw) lessen aan te bieden. Voor de Montessorischolen houdt dit in dat er steeds per school drie erfgoedinstellingen de lessen aanbieden binnen het bestaande menu, volgens dit systeem is een betere verdeling van de lessen onder de erfgoedinstellingen mogelijk.

Uitbreiding naar voortgezet onderwijs

In 2014 wordt onderzocht of het mogelijk is om de (eerste twee) brugklassen van het voortgezet onderwijs op te nemen in het Cultuurmenu.

Bijlage Deelname van de scholen per jaar, per wijk

X	Gestart in 2007-2008
X	Gestart in 2008-2009
X	Gestart in 2009-2010
X	Gestart in 2010-2011
X	Gestart in 2011-2012
X	Gestart in 2012-2013
X	Gestart in 2013-2014

School	Soort onderwijs	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Centrum								
Al Qoeba basisschool	Islamitisch	X	X	X	X	X	X	X
Archipel	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
Het Galjoen	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
Meester Schabergschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X
Startpunt [1]	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
Willemspark	Algemeen bijzonder	X	X	X	X	X	X	
Yunus Emre	Islamitisch	X	X	X	X	X	X	X
Jan van Nassauschool	Protestants-christelijk	X	X	X				
Springbok [Pretoriusstraat]	Openbaar	X	X					
De la Reyschool	Openbaar	X	X	X	X	X		X
Onze Wereld	Katholiek		X	X	X	X	X	X
De Triangel	Katholiek		X	X	X	X	X	X
De Zuidwal	Openbaar		X					
Comeniusschool	Protestants-christelijk			X	X	X	X	X
Prinsehaghe	Protestants-christelijk			X	X	X	X	X
Startpunt [2]	Openbaar			X	X	X	X	X
De Voorsprong [van Damstraat] De Voorsprong [Ruysdaelstraat]	Openbaar			X	X	X	X	X
't Palet	Katholiek			X	X			
Van Ostadeschool	Openbaar				X	X	X	X
Haagsche Schoolvereniging	Algemeen bijzonder				X			
Totaal Centrum		10	13	16	17	15	14	14

Escamp								
P.C.Hoofdschool	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
Ds. D.J. Karresschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X
Leyenburg	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X
Rosa Basisschool Kootwijkstraat]	Katholiek	X	X	X	X	X	X	X
Rosa Basisschool [Nijkerklaan]								
De Fontein	Katholiek	X	X	X	X			
De Gantel	Protestants-christelijk	X	X	X	X			
Maria Montessorischool	Openbaar	X	X					
Nutsschool Morgenstond	Algemeen bijzonder	X	X	X	X		X	X
Petrus Dondersschool	Katholiek	X	X	X	X	X		X
De Ark	Protestants-christelijk	X	X		X			
De Kleine Wereld [Van Ruysbroekstr.]	Openbaar		X	X	X	X	X	X
Erasmus	Openbaar		X	X	X	X	X	X
Helen Parkhurst [Baambruggestraat]	Openbaar		X	X	X	X	X	X
Helen Parkhurst [Den Helderstraat]								
De Jonge Wereld	Katholiek		X	X	X	X	X	X
P.Oosterleeschool	Protestants-christelijk		X	X	X	X	X	X
Woonstede	Algemeen bijzonder		X	X	X	X	X	X
De Zuidwester	Katholiek		X	X	X	X	X	X
Prof. Mr. A. Anemaschool	Protestants-christelijk			X	X	X	X	X
De Wissel	Openbaar			X	X	X	X	X
De Vijver	Openbaar			X	X	X		
Tamar	Evangelisch					X		
Ds.D.A. van den Boshschool	Protestants-Christelijk						X	X
Totaal Escamp		10	17	18	19	16	15	16

Haagse Hout								
Benoordenhout	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
Liduina Basisschool	Katholiek	X	X	X	X	X	X	X
Oranje Nassauschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X
De Vuurvlinder	Katholiek	X	X	X	X	X	X	X
Nutsschool Bezuidenhout	Algemeen bijzonder	X	X	X	X			X
Waalse Louise de Colignyschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X			
Van Hoogstratenschool	Protestants-christelijk			X	X	X	X	X
John F. Kennedyschool	Katholiek			X	X	X	X	X
De Leeuwerikhoeve	Openbaar			X	X	X	X	X
Het Open Venster	Algemeen bijzonder						X	X
St. Paschalis	Katholiek						X	X
Montessorischool Waalsdorp	Algemeen bijzonder							X
Totaal Haagse Hout		6	6	9	9	7	9	11

Laak								
De Baanbreker	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
Dr. Willem Drees	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
Het Zonnelicht [Molenwijk – Rijswijk]	Interconfessioneel onderwijs	X	X	X	X	X	X	X
De Ontmoeting	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X		
Dr. J.A. Gerth van Wijkschool	Protestants-christelijk		X	X	X	X	X	X
De Kameleon	Openbaar		X	X	X	X	X	X
Prins Willem Alexanderschool	Openbaar		X	X	X	X	X	X
De Horizon	Protestants-christelijk			X		X	X	X
Totaal Laak		4	7	8	7	8	7	7

Leidschenveen/Ypenburg								
Christoffel	Katholiek	X	X	X	X	X	X	X
Prinses Catharina-Amaliaschool	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
De Startbaan	Openbaar	X	X					
De Walvis	Katholiek	X	X					
Montessorischool Leidschenveen	Algemeen bijzonder			X	X	X	X	X
De Notenkraker	Openbaar			X	X	X	X	X
Samenwerkingsschool Balans	Interconfessioneel			X	X	X	X	X
De Bras	Katholiek			X	X	X	X	X
De Zonnestraal	Protestants-christelijk				X	X	X	X
De Fontein - Ypenburg	Protestants-christelijk					X		
De Vlieger	Protestants-christelijk					X		X
Totaal Leidschenveen/Ypenburg		4	4	6	7	9	7	8

Loosduinen								
Ds. W.E. den Hertogschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X
Nutsschool Nutshage	Algemeen bijzonder	X	X					
De Eshof	Protestants-christelijk		X	X	X	X	X	X
Houtwijk	Openbaar		X	X	X	X	X	X
Koos Meinderts [v/h De Schakel]	Katholiek			X	X	X	X	X
Het Lichtbaken	Katholiek			X	X			
De Kleine Keizer [Alphons Diepenbrockhof]	Openbaar				X	X	X	X
De Kleine Keizer [Loosduinse Uitleg]								
Montessorischool Houtwijk	Algemeen bijzonder							X
Bohemen Kijkduin	Openbaar							X
Totaal Loosduinen		2	4	5	6	5	5	7

Scheveningen								
De Tweemaster	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
Het volle Leven [2e Messstraat]	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
Het volle Leven [Rijslag]								
Willem de Zwijgerschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X
Nutsschool Zorgvliet	Algemeen bijzonder	X	X	X	X	X	X	X
Oranjeschool	Protestants-christelijk	X	X		X	X		
Annie M.G.Schmidtschool [J. De Graefflaan]	Openbaar		X	X	X	X	X	X
Annie M.G.Schmidtschool [Van Hoornbeekstraat]								
Da Costaschool [Hollanderstraat]	Protestants-christelijk		X	X	X	X	X	X
Statenkwartier	Interconfessioneel onderwijs			X	X	X	X	X
Nutsschool M. M. Boldingh	Algemeen bijzonder				X			
Duinoordschool	Protestants-christelijk				X			
De Meerpaal	Protestants-christelijk					X	X	X
Totaal Scheveningen		5	7	7	10	9	8	8

Segbroek								
De Parkiet	Katholiek	X	X	X	X	X	X	X
De Zonnebloem	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
Bavincschool	Protestants-christelijk	X	X	X	X	X	X	X
De Klimop [Cartesiusstraat]	Algemeen bijzonder	X	X	X	X	X	X	X
De Klimop [Reamurstraat]								
De Heilige Hartschool	Katholiek		X					
Montessorischool Valkenbos	Algemeen bijzonder			X	X	X	X	X
De Drie Linden	Katholiek				X	X	X	X
Nutsschool Laan van Poot	Algemeen bijzonder				X			
O.G. Heldringschool	Protestants-christelijk					X	X	X
Eerste Nederlandse Montessorischool	Algemeen bijzonder						X	X
Totaal Segbroek		4	5	5	7	7	8	8

Speciaal onderwijs								
Cor Emousschool	Openbaar	X	X	X	X	X	X	X
Merlijn	Katholiek	X	X					
PI-school / MKD het Kompas		X	X					
Eerste Nederlandse Buitenschool	Openbaar			X	X	X	X	X
De Opperd	Interconfessioneel				X	X		
Bernardusschool	Katholiek							X
Pastoor van Arsschool	Katholiek							X
Totaal speciaal basisonderwijs		3	3	2	3	3	2	4
Totaal		48	66	76	85	79	75	83

Colofon

Uitgave van

Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse Musea

Stadhouderslaan 37

2517 HV Den Haag

Postbus 30313

2500 GH Den Haag

T. 070 338 14 58

Tekst: Sandra Bal, hoofd Projectenbureau Haagse Musea

in opdracht van de Stichting Gezamenlijke Projecten

Haagse Musea

Redactie: Bestuur Stichting Gezamenlijke Projecten Haagse

Musea, Projectenbureau Haagse Musea

Fotografie: Haagse Musea/archieven

Ontwerp: Eindeloos, Vivienne van Leeuwen

Oplage: 150

Datum: maart 2014

Met dank aan:

Fonds 1818

Escher in Het Paleis
Lange Voorhout 74
2514 EH Den Haag
070-4277729 (Brenda Breeuwsma)
bbreeuwsma@escherinhetpaleis.nl
www.escherinhetpaleis.nl

Gemeente Den Haag

Dienst Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Monumentenzorg
Spui 70
2511 BT Den Haag
070-3534083 (Elise Mutter)
monumentenzorg@denhaag.nl

Dienst Stadsbeheer
Afdeling Archeologie
Prins Hendrikstraat 39
2518 HH Den Haag
070-3536639 (Yvonne van den Berg)
yvonne.vandenberg@denhaag.nl
www.denhaag.nl/archeologie

Haags Gemeentearchief
Spui 70
2511 BT Den Haag
070-3537041 (Sanderijn Schuur)
sanderijn.schuur@denhaag.nl
www.gemeentearchief.denhaag.nl

Gemeentemuseum Den Haag
Stadhouderslaan 41
2517 HV Den Haag
070-3381120 (Marieke van Dijk)
educatie@gemeentemuseum.nl
www.gemeentemuseum.nl

Haags Historisch Museum
Korte Vijverberg 7
2513 AB Den Haag
070-3123065 (Marieke Lustig)
educatie@haagshistorischmuseum.nl
www.haagshistorischmuseum.nl

Humanity House
Prinsegracht 8
2512 GA Den Haag
070-3100053 (Jolijn Fortmann)
educatie@humanityhouse.org
www.humanityhouse.org

Kinderboekenmuseum
Prins Willem-Alexanderhof 5
2595 BE DEN HAAG
070-3339631 (Jessica Brul)
info@kinderboekenmuseum.nl
www.kinderboekenmuseum.nl

Louwman Museum
Leidsestraatweg 57
2594 BB Den Haag
070-3047372 (Debby van Rijswijk)
d.vanrijswijk@louwmanmuseum.nl
www.louwmanmuseum.nl

Mauritshuis
Te bezoeken vanaf 27 juni 2014:
Plein 29
2511 CS Den Haag
070-3023436 (Jacqueline de Wit)
educatie@mauritshuis.nl
www.mauritshuis.nl

De Mesdag Collectie
Laan van Meerdervoort 7f
2517 AB Den Haag
Tel +31 (0)70 362 14 34
educatie@demesdagcollectie.nl

Museon
Stadhouderslaan 37
2517 HV Den Haag
070-3381463 (Marjolijn Janssen)
educatie@museon.nl
www.museon.nl

Museum voor Communicatie
Zeestraat 80/82
2518 AD Den Haag
070-3307515 (Henny van Haelen,
Inger Kwant)
bezoek@muscom.nl
www.muscom.nl

Museum de Gevangenpoort
Buitenhof 33
2513 AH Den Haag
070-3460861 (Wilma Mekking)
info@gevangenpoort.nl
www.gevangenpoort.nl

Museum Meermanno
Prinsessegracht 30
2514 AP Den Haag
070-3462700 (Winnifred Dijkstra)
dijkstra@meermanno.nl
www.meermanno.nl

Museum Beelden aan Zee
Harteveldstraat 1/boulevard
2586 EL Scheveningen
070-3589076 (Maartje van der Weerd)
educatie@beeldenaanzee.nl
www.beeldenaanzee.nl

Muzee Scheveningen
Neptunusstraat 92
2586 GT Scheveningen
070-3500830 (Patty Dempser)
p.dempser@muzee.nl
www.muzee.nl

Nationaal Archief
Prins Willem-Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
070-3315512 (Jacqueline van der Mark)
educatie@nationaalarchief.nl
www.nationaalarchief.nl

Panorama Mesdag
Zeestraat 65
2518 AA Den Haag
070-3106665 (Marije Beckers)
info@panorama-mesdag.com
www.panorama-mesdag.nl